

TÜRKİYE - ÖZBEKİSTAN STRATEJİK DİYALOĞU

“Düşünce Diplomasisi:
Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

TÜRKİYE - ÖZBEKİSTAN STRATEJİK DİYALOĞU

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

Türkiye - Özbekistan Stratejik Diyalogu

“Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

(Türkiye - Özbekistan)

Dünyadaki temel trendlere bakıldığında “toprak ve makineyi” takiben “bilgi ve bilgiye dayalı ürünler” temelli yeni ekonomi çağında küresel rekabet “mikro-milliyetçilik”, “entegrasyon” ve “öngörülemezlik” üzerinden gelişmekte, hayatın ve devletin yeni doğasını belirleyen meydan okumaların; “kaynak ve paylaşım krizi”, “üretim-tüketim-büyüme” formülünün sürdürülemezliği, Çin kaldıracı ile “orta sınıflın tasfiyesi”, “enerji, su ve gıda güvensizliği”, hayatın her alanında “4. boyuta geçiş”, “işgücünde insan kaynağının tasfiyesi”, değişen devlet doğası ve beklenti yönetimi temelinde “sert güçten yumuşak ve akıllı güce geçiş” olduğu temel referanslar olarak şekillenmektedir.

Tüm bu temel parametreler içerisinde, teknolojideki dönüşümler; yapay zeka, sanal/artırılmış gerçeklik ve mobilite merkezli gelişerek tüm insan hayatını ve doğasını değiştirmeye adaydır. “Endüstri 4,0” ve “Toplum 5,0” kavramlarının dünyanın dönüşümünü endüstri ve toplum boyutları ile yönetmek açısından önemli başlıklar olduğu aşikârdır. Bir diğer etken de Çin’in dünya sahnesinde her geçen gün etkinleşmeye başlamasıyla oluşturduğu türbülanstır. Yeni İpek Yolu projesi “Kuşak ve Yol”; hem karadan hem denizden yüzden fazla ülkeyi ilgilendiren bir küresel entegrasyon projesi olarak şekillenmekte, iktisadi pastanın dağılımını kalıcı olarak değiştirmektedir. Orta sınıfı olmayan ülkelerde, otoriter rejimler ya da kaos, iki seçenek olarak önümüzde durmaktadır. Bölgesel ve küresel güvenlik anlamındaki iş bölümünün nasıl yapılacağı ve bedellerinin nasıl paylaşılacağı da önümüzdeki dönemin tartışma konuları olmaya adaydır.

Güvenlik üzerinden yeni ittifakların gelişmesi ise başat ülkelerin aldıkları risklerden ve inisiyatiflerden okunabilmektedir. Mülkiyet ve güç kavramlarının niteliği ile iş modeli tarihsel olarak değişmektedir. “Başarıda Başarısızlık” sendromu yaşayan AB’nin geleceğini; Brexit sonrası Batı’da yeniden canlanan kamplaşmanın sonuçları belirleyecektir. Tüm bu gelişmelerle birlikte, “Güvenliğin Ekosistemi”, hukukuyla birlikte değişmektedir. “Güvenlik - Demokrasi” ikilemini bundan sonra çok daha fazla yaşanacaktır. Çünkü orta sınıfı eriyen ve güvenlik eksenini sofistike bir zemine kayan ülkelerde demokrasinin yaşatılması zordur. “Güvenlik bize otoriter rejimler mi getirecek” sorusunun daha fazla tartışılması gerekmektedir.

Türkiye; 84 milyonluk nüfusu, gelişerek büyüyen ekonomisi ve Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeostratejik konumu ile öne çıkmaktadır. Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile arasındaki tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda yükselen aktivitesi, NATO, AGIT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile küresel platformda önemi gittikçe artan bir aktör hâline gelmiştir.

TÜRKİYE - ÖZBEKİSTAN STRATEJİK DİYALOĞU

Özbekistan ise Orta Asya ve Avrasya'daki küresel ilişkiler ağı bakımından merkezi ve belirleyici bir ülkedir. İstikrar ve güvenliğin korunması ve sürdürülebilmesi için, Özbekistan sadece jeopolitik konumu ile değil altyapısı ile de Bölge'nin omurgası konumundadır. BM, ŞİÖ, BDT, AGİT, EBRD, ADB, IMF, FAO, İİT, EİT, Dünya Bankası başta olmak üzere 100'den fazla küresel ve bölgesel uluslararası kurumun üyesi olan Özbekistan'ın dinamik ve kalabalık nüfusu, enerji kaynakları ve pazar büyüklüğü de Bölge'deki konumunu önemli ve benzersiz hâle getiren faktörler arasındadır.

Orta Asya'daki en büyük devlet olan Özbekistan ile Türkiye arasında yüzyıllara dayanan tarihî ve kültürel bağlar mevcuttur. Özbek halkı ile Türk halkı arasında hem geleneklerin hem de iki dilin benzerliği kültürel köprülerin kurulmasında rol oynayan ana unsurlardır. Sovyetler Birliği'nin çökmesini takiben bağımsızlığını ilan eden Özbekistan'ı ilk tanıyan ülke, Türkiye olmuştur. 1992'de başlayan diplomatik ilişkiler imzalanan anlaşmalar, üst düzey ziyaretler, ticaret ve turizm aracılığıyla günümüze kadar devam etmiştir.

Özbekistan ve Türkiye; AGİT, EİT ve İİT üyesidir. Özbekistan BDT ve ŞİÖ gibi Asya düzeyindeki örgütlere üye olması sayesinde Türkiye'nin Asya ile ilişkilerine derinlik kazandırma potansiyeline, NATO üyesi ve Avrupa Birliği'ne katılım müzakereleri yürütmekte olan Türkiye ise Özbekistan - Batı ilişkilerine katkı sağlama potansiyeline sahiptir. İki ülke için Avrupa, ŞİÖ ve İİT ülkeleri ile ilişkiler yanında BM, IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası örgütler nezdinde yürütülen faaliyetlerde yüksek düzeyli işbirliği potansiyeli mevcuttur.

Özbekistan bağımsızlık sonrasında serbest piyasa ekonomisi modelini kendisine hedef olarak seçmiştir ve ekonominin liberalizasyonu çalışmaları çerçevesinde özelleştirme ve serbest bölge programları uygulamaktadır. İhracatı artırma ve ihracat mallarını çeşitlendirmeye yönelik bir ihracat politikası ve başta tahıl ürünleri olmak üzere ithalatı ikame etmeye ve azaltmaya yönelik bir üretim politikası güden Özbekistan, hâlihazırda dünyanın beşinci büyük pamuk üreticisi ve ikinci büyük pamuk ihracatçısıdır. Son dönemde çelik ve çelik ürünleri, tekstil makineleri diğer endüstriyel ürünlerde pazar payını artırmaya çalışan Türkiye ile Özbekistan arasında ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi yönünde de ciddi bir potansiyel bulunmaktadır. Enerji ticareti ve güvenliği ise önemli potansiyel taşıyan diğer bir işbirliği alanıdır.

Türkiye - Özbekistan ikili ticaretinde, 2019 yılının ilk 6 ayında ticaret hacmi 1,188 milyar dolar, ticaret açığı ise Türkiye lehine 43 milyon dolar civarı olmuştur. Türkiye'nin Özbekistan'a ihrac ettiği başlıca ürünler; temizlik maddeleri, ilaç, römork, plastik ürünleri, gıda işleme makineleridir. Özbekistan'ın Türkiye'ye ihrac ettiği başlıca ürünler; bakır, bakır alaşımları ve bakır ürünleri, levhalar, pamuk ipliği, işlenmemiş çinko, petrol yağları, gübre, konserve, altın, işlenmemiş kurşun, ipektir. Eşitlik ve karşılıklı anlayış çerçevesinde ilişkilerin geliştirilmesi; Avrupa, Asya-Pasifik, Güney ve Güneydoğu Asya bölgelerinde ve İİT ülkelerinde her iki ülkenin uluslararası siyasi, ticari, kültürel ve insani etkinliklerini ve ağırlıklarını artıracak; dünyada barış ve istikrarın gelişmesine katkı sağlayacaktır.

TÜRKİYE - ÖZBEKİSTAN STRATEJİK DİYALOĞU

İki ülkenin, bölgesel meselelere çözüm bulunması hususunda işbirliği içinde çalışmalarına duyulan ihtiyaç da derinden hissedilmektedir. Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistematiği içerisinde Türkiye - Özbekistan ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmesi gerekir. Tarih; iki ülkeye karşılıklı bağımlılığı derinleştirecek stratejik fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda sektör temsilcilerini stratejik boyutu da kapsayan bir yaklaşımla bir araya getirecek olan **Türkiye - Özbekistan Stratejik Diyalogu** önemli bir işlev görecektir.

Ana Tema

Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar

Alt Temalar

Yeni Dengeler Yeni Ekonomi

Türkiye - Özbekistan Ekonomik İlişkileri: Fırsatlar ve Engeller

Orta Asya ve Orta Doğu Bölgeleri ve Türkiye - Özbekistan

Türk Konseyi: Yeni Ufuklar ve İnşa

Enerji güvenliği, Enerji Arz Politikaları ve Fırsatlar

Ekonomik İşbirliği

Türkiye - Özbekistan Güvenlik/Savunma İşbirliği, Çok Boyutlu Güvenlik ve Terörle Mücadele

Ulaşım, Lojistik, Bankacılık

İİT Üyesi Ülkeler İkili ve Çok Taraflı Kapasite İnşası

Kamu Yönetiminde İnovasyon ve Teknoloji Paylaşımı

Akademik ve Kültürel İşbirliği İmkânları

Bölgesel ve Küresel Ortak Perspektifler

Öncelikli Sektörler

Kamu Diplomasisi Eğitim ve Dil

Kültür ve Turizm

İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı

Sağlık ve Sağlık Turizmi

Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar

TÜRKİYE - ÖZBEKİSTAN STRATEJİK DİYALOĞU

Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme

Bankacılık ve Finans (Stratejik Yatırım Fonu)

Ekonomi ve Ticaret

Medya ve İletişim

Bilim ve Teknoloji

Marka Şehirler ve Çevre

Savunma ve Uzay Sanayii

ÇALIŞMA VE ETKİNLİKLER (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Ekonomik Derinleşme

Türkiye - Özbekistan Akil Kişiler Kurulu Toplantıları/Çalışmaları

Kapasite ve Ekosistem Envanteri Oluşturulması

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

Pro-aktif Politika Önerileri Geliştirilmesi

Yuvarlak Masa Toplantıları/Çalışmaları

Çok Taraflı Çalıştaylar/Çalışmalar

Sektör Çalıştayları/Etkinlikleri

Uygulamalı İnteraktif Modellemeler

Stratejik Raporlar

Sektör çalışmalarının iki ülke karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar

TÜRKİYE - ÖZBEKİSTAN STRATEJİK DİYALOĞU

